

مجموعه نتایج

قانون مربوط به مقررات امور پزشکی، دارویی، مواد خوردنی و آشامیدنی

(مصوب ۱۳۳۴)

و

قوانین و آراء مرتبط

چاپ دوم، ویرایش دوم
با آخرین اصلاحات و الحاقات

نتیج و تدوین:
دکتر محسن بجنی خواه و همکاران

مرکز ملی تحقیقات حقوق سلامت

بهار ۱۴۰۱

ایران، قوانین و احکام

عنوان: مجموعه تنقیحی قانون مربوط به مقررات امور پزشکی، دارویی، مواد خوردنی و آشامیدنی (مصوب ۱۳۳۴) و قوانین و آراء مرتبط
تنقیح و تدوین: محسن نجفی خواه با همکاری راضیه امانی، امید عبدالهیان، محسن حسین زاده

نظارت: دکتر حسنعلی غفاری، عباسعلی رحیمی اصفهانی، علیرضا محفوظی
شناسه افزوده: پروانه، تجهیزات پزشکی، دارو، موسسه پزشکی.

کلیه حقوق برای مرکز ملی تحقیقات حقوق سلامت محفوظ است.

نام کتاب: مجموعه تنقیحی قانون مربوط به مقررات امور پزشکی، دارویی، مواد خوردنی و آشامیدنی (مصوب ۱۳۳۴) و قوانین و آراء مرتبط
چاپ اول: بهار ۱۴۰۱
صفحه: ۴۷۴
شمارگان: ۱۰۰ نسخه

نشانی: بزرگراه همت جنب برج میلاد، دانشگاه علوم پزشکی ایران

تلفن: ۸۶۷۰۲۰۴۳-۸۶۷۰۲۰۳۸

ایمیل: nrhl@behdasht.gov.ir

دیپاچه

سیاست‌های کلی سلامت که در فروردین‌ماه ۱۳۹۳ از سوی مقام معظم رهبری ابلاغ گردید، به‌عنوان مهمترین سند راهبردی سلامت باید محور تدوین تمام برنامه‌های میان‌مدت و عملیاتی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی قرار گیرد. بند ۷ سیاست‌های کلی سلامت، پس از تأکید بر «تفکیک وظایف تولید، تأمین مالی و تدارک خدمات در حوزه سلامت با هدف پاسخگویی، تحقق عدالت و ارائه خدمات درمانی مطلوب به مردم» در جزء ۱، «تولیت نظام سلامت شامل سیاست‌گذاری‌های اجرایی، برنامه‌ریزی‌های راهبردی، ارزشیابی و نظارت» را برعهده وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی قرار می‌دهد.

اجرای کارآمد و موثر نقش تولیت در نظام سلامت، مستلزم اشراف بر قوانین و مقررات معتبر مرتبط با این حوزه است. اما این قوانین، متعدد و پراکنده می‌باشند. در شرایط تعدد و پراکندگی احکام قانونی معتبر حوزه سلامت، تهیه مجموعه‌های منسجم که همه احکام قانونی معتبر راجع به یک حوزه را گرد هم آورده باشد از اهمیت و ضرورت قابل توجهی برخوردار است. از سوی دیگر، چنین اقداماتی منجر به «آگاه‌سازی مردم از حقوق و مسؤولیت‌های اجتماعی خود» می‌شود که در جزء ۲ بند ۱ سیاست‌های کلی سلامت مورد تأکید قرار گرفته است.

مقررات مربوط به امور پزشکی، دارویی، خوردنی و آشامیدنی، نمونه و مصدافی است که پراکندگی احکام قانونی حوزه سلامت و دشواری دسترسی به آخرین اراده قانونگذار برای شهروندان و مجریان را نشان می‌دهد. تقریباً تمامی حوزه‌های سلامت با چالش مشابهی روبرو هستند. این در حالی است که نظام قانونی شفاف، کامل، جامع و مانع یکی از پیش‌نیازهای اصلی تحقق اهداف و برنامه‌های تولیت نظام سلامت محسوب می‌شود. نظامی قانون‌مند که در آن حقوق و تکالیف قانونی کنشگران حوزه سلامت اعم از مسئولان و مردم مشخص بوده و هر شخصی قادر باشد با مراجعه به

قوانین به راحتی به حقوق و تکالیف قانونی خود آگاه شود.

تسهیل دسترسی ذینفعان و کنشگران حوزه سلامت به قوانین، نیازمند شناسایی دقیق نظام قانونی کشور در حوزه سلامت است تا با استفاده از این امر بتوان ظرفیت‌های قانونی موجود کشور را که ممکن است به جهت پیچیدگی‌های ناشی از مشکلات تعدد و تورم قوانین، مغفول مانده باشد را شناسایی و مشکل‌یابی نمود و با ارائه طرح‌ها و لوایح، قوانین گره‌گشا را به تصویب مراجع قانونی رساند. در همین راستا، مجموعه حاضر توسط «مرکز ملی تحقیقات حقوق سلامت» تنقیح و تدوین شده و با استخراج احکام قانونی معتبر مرتبط با مقررات پزشکی، دارویی، خوردنی و آشامیدنی از قوانینی که در طول بیش از یک قرن قانون‌گذاری، نسخ نشده و همچنان لازم‌الاجرا می‌باشد، گام ارزشمندی در شناسایی احکام معتبر این حوزه از نظام سلامت محسوب می‌شود. هر چند این امر، گامی مهمی در این زمینه محسوب می‌شود، اما این تلاش‌ها کماکان می‌بایست تا تدوین قانون جامع سلامت ادامه یابد.

دکتر بهرام عین‌اللهی

وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

پیشگفتار

حوزه سلامت شاهد قوانین و مقررات پراکنده، حجیم و متعدد است. هر سال به این حجم انبوه از قوانین و مقررات اضافه می‌شود بدون آنکه قوانین سابق مدیریت گردد. به همین دلیل می‌توان گفت، حوزه سلامت با چالش «تورم» قوانین روبرو می‌باشد و با گذشت زمان، بر دامنه این چالش افزوده می‌شود.

تورم قوانین در حوزه سلامت مشکلات متعددی را ایجاد می‌کند؛ از جمله آنکه در میان حجم انبوه قوانین تنقیح نشده در حوزه سلامت، کشف آخرین اراده قانون گذار بسیار دشوار خواهد بود. نظام قانون گذاری در این حوزه به گونه‌ای است که در مواردی جز حقوقدانان و متخصصان خبره، کسی توانایی یافتن آخرین حکم معتبر قانون گذار را ندارد. تعداد زیاد قوانین موجود در حوزه سلامت، مشکل تعارض میان قوانین را نیز به دنبال دارد. شهروندان، مجریان قوانین و محاکم، در شرایط تورم قوانین، در دسترسی به آخرین اراده‌ی قانونگذار با دشواری روبرو خواهند بود. تداخل و تراحم در وظایف نهادهای مختلف در حوزه سلامت، مشکل دیگری است که با تورم قوانین همراه خواهد بود. در چنین شرایطی طبیعی است که کمبودها و خلاءهای قانونی نظام سلامت، در میان این حجم انبوه از احکام قانونی به چشم نیاید.

حل مشکل تورم قوانین راهکارها و روش‌های مختلفی دارد. یکی از این روش‌ها، گردآوری احکام قانونی «معتبر» در موضوعات مهم و حیاتی حوزه سلامت در یک مجموعه و انتشار آن است. از این طریق می‌توان دسترسی به احکام قانونی پراکنده در یک موضوع خاص را تسهیل کرد. علاوه بر این، با اضافه کردن توضیحات و یادداشت‌های تنقیحی ذیل قوانین، به درک و دریافت بهتر مراد قانونگذار و تحولات بعدی احکام قانونی کمک کرد. مجموعه حاضر نمونه‌ای از این تلاش‌هاست. در این مجموعه تنقیحی، قوانین راجع به امور پزشکی، دارویی، مواد خوردنی و آشامیدنی به همراه آراء مرتبط شناسایی، تنقیح، چاپ و منتشر شده است. هر کدام از این قوانین

و یا آراء، شامل یک یا چند موضوع مرتبط با امور پزشکی، دارویی، مواد خوردنی و آشامیدنی هستند که در طول سالیان قانون‌گذاری از دوران مشروطیت تاکنون به تصویب رسیده و همچنان اعتبار دارند.

راهکارهای موثرتر و بنیادی‌تر، تنقیح قوانین و تدوین قانون جامع سلامت است. در این روش، احکام قانونی که به هر دلیل در حال حاضر اعتبار ندارند، شناسایی شده و با همکاری و تصویب مراجع ذیصلاح و طی تشریفات قانونی، منتشر می‌گردد. علاوه بر این، مطلوب آن است که احکام معتبر پراکنده ذیل یک قانون گردآوری شود تا مشکل پراکندگی و تعدد قوانین حوزه سلامت مرتفع گردد. راهکارهای فوق به عنوان یکی از برنامه‌های معاونت حقوقی و امور مجلس به مرکز ملی تحقیقات حقوق سلامت محول گردیده است و امید می‌رود که با تدوین «قانون جامع سلامت»، چالش‌های قانونی موجود در حوزه سلامت مدیریت گردد.

دکتر حسنعلی غفاری

معاون حقوقی و امور مجلس

مقدمه

«قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و دارویی و مواد خوردنی و آشامیدنی» یکی از مهم‌ترین قوانین حوزه سلامت است که در تاریخ ۲۹/۰۳/۱۳۳۴- به تصویب کمیسیون‌های مشترک مجلسین رسیده است. با وجود گذشت زمان قابل توجهی از تصویب این قانون، هنوز بسیاری از موضوعات مربوط به امور پزشکی و دارویی از جمله تأسیس مؤسسات پزشکی، تولید، واردات و صادرات دارو و تجهیزات پزشکی و مجوزهای پزشکی و مقررات جزایی راجع به این موضوعات، از احکام این قانون تبعیت می‌کنند. ریشه تاریخی تصویب این قانون به برنامه‌های دولت مصدق برمی‌گردد. در تاریخ ۱۳۳۱/۵/۲۰ مجلس شورای ملی «قانون مربوط به اعطای اختیارات برای مدت شش ماه به شخص آقای دکتر محمد مصدق نخست‌وزیر» به تصویب رسید که مقرر می‌گردد: «به شخص آقای دکتر محمد مصدق نخست‌وزیر اختیار داده می‌شود که از تاریخ تصویب این قانون تا مدت شش ماه لوایحی که برای اجرای مواد نه‌گانه برنامه دولت ضروری است... تهیه نموده و پس از آزمایش آن‌ها را منتهی در ظرف شش ماه که مدت این اختیارات است تقدیم مجلسین نمایند و تا موقعی که تکلیف آن‌ها در مجلسین معین نشده لازم‌الاجرا می‌باشند.» یکی از موارد نه‌گانه برنامه‌های دولت که در این قانون نام برده شده، «اصلاحات امور فرهنگی و بهداشتی و وسایل ارتباطی» بود. این اختیارات به‌موجب «قانون تمدید مدت اختیارات شش ماهه اعطایی به شخص آقای دکتر محمد مصدق نخست‌وزیر از تاریخ انقضاء برای مدت یک سال» مصوب ۱۳۳۱/۱۰/۳۰ تمدید شد. در تاریخ ۱۳۳۲/۰۳/۰۵ و مستند به این قوانین، «لایحه قانونی مقررات امور پزشکی و دارویی» به تصویب دکتر مصدق نخست‌وزیر وقت رسید.

پس از کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ و سقوط دولت مصدق، در تاریخ ۱۳۳۳/۸/۱۸ «طرح قانونی الغاء کلیه لوایح مصوب آقای دکتر مصدق ناشیه از اختیارات» به تصویب

مجلس شورای ملی وقت رسید.^۱ یکی از لویحی که در اجرای این قانون به مجلس تقدیم شد «لایحه قانونی مقررات امور پزشکی و دارویی» مصوب ۱۳۳۲/۰۳/۰۵ بود که در قالب «قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و دارویی و مواد خوردنی و آشامیدنی» در تاریخ ۱۳۳۴/۳/۲۹ به تصویب کمیسیون‌های مشترک مجلسین وقت رسید. این قانون با اصلاحات و الحاقات تاکنون معتبر بوده و به اجرا درآمده است.

اصلاحات و الحاقات متعددی که در قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و دارویی و مواد خوردنی و آشامیدنی در جدول زیر نمایش داده شده است:

ردیف	عنوان قانون	تاریخ تصویب
۱	قانون اصلاح بنده ۱ ماده (۲۰) قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و دارویی و مواد خوردنی، آشامیدنی	۱۳۶۰/۰۵/۲۸
۲	قانون راجع به اصلاح ماده (۲۱-) قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و دارویی و مواد خوردنی و آشامیدنی	۱۳۶۲/۰۸/۰۸
۳	قانون اصلاح بنده ۱ ماده (۲۰) قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و دارویی و مواد خوردنی و آشامیدنی	۱۳۶۳/۱۱/۰۲
۴	قانون اصلاح بعضی از مواد قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و دارویی و مواد خوردنی و آشامیدنی	۱۳۶۷/۰۱/۲۳
۵	قانون الحاق یک تبصره سه‌عنوان تبصره ۲- به ماده (۳) قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و دارویی و مواد خوردنی و آشامیدنی	۱۳۷۳/۰۹/۲۰
۶	قانون اصلاح ماده (۳) قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و دارو و مواد خوراکی و آشامیدنی	۱۳۷۴/۰۱/۲۹
۷	قانون الحاق یک تبصره سه ماده (۲۰) اصلاحی قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و دارویی و مواد خوردنی و آشامیدنی	۱۳۷۹/۰۸/۱۰

۱. ماده واحده این قانون مقرر می‌کند: «ماده واحده - کلیه لویح آقای دکتر مصدق ناشیه از اختیارات حاصله از ماده واحده مصوب مرداد ماه یک هزار و سیصد و سی و یک و ماده واحده تمدیدی آن مصوب بهمن ماه یک هزار و سیصد و سی و یک چون برخلاف قانون اساسی بود ملغی است.

تبصره ۵ - دولت مکلف است هریک از لویح مذکور در فوق که ادامه اجرای آن‌ها را ضروری می‌داند ظرف ۱۵ روز به هریک از مجلسین تقدیم نماید لویح مزبور به کمیسیون‌های مربوطه مجلسین ارجاع می‌شود کمیسیون‌ها مکلفند با رعایت ماده ۴ آیین‌نامه مشترک مجلسین ظرف مدت سه ماه لویح مزبور را مورد رسیدگی و اظهار نظر قرار دهند مقررات فعلی لویح تقدیمی دولت تا اظهار نظر نهایی کمیسیون مشترک مجلسین موقتاً قابل اجرا می‌باشد لویحی که بدین ترتیب مورد اصلاح و تصویب کمیسیون مشترک قرار می‌گیرد تا تصویب نهایی مجلسین قابل اجرا خواهد بود لویحی که کمیسیون رد نماید تا تصویب نهایی مجلسین قابل اجرا نیست.»

۱۳۷۹/۱۲/۱۰	قانون الحاق یک تبصره ببه ماده (۱) و اصلاح ماده (۳) قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و دارویی و خوردنی و آشامیدنی مصوب	۸
۱۳۹۲/۱۰/۰۳	قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز مصوب با اصلاحات و الحاقات بعدی	۹
۱۳۹۷/۰۳/۲۲	قانون ممنوعیت تبلیغات و معرفی محصولات و خدمات غیرمجاز و آسیب‌رسان به سلامت در رسانه‌های ارتباط جمعی داخلی و بین‌المللی و فضاهای مجازی	۱۰

این قانون اهمیت زیادی در حوزه سلامت دارد و برخی از مهم‌ترین فعالیت‌های حوزه سلامت به‌موجب آن صورت می‌گیرد. نگاهی به موضوعات مشمول آن، اهمیت آن را به‌روشنی نشان می‌دهد:

مجوزها و پروانه‌ها: بخش قابل توجهی از مجوزها و پروانه‌های حوزه سلامت در این قانون پیش‌بینی شده است. از جمله می‌توان به پروانه مؤسسات پزشکی در ماده ۱، پروانه مخصوص درمانگاه‌ها و بیمارستان‌های خیریه در تبصره ۲ ماده ۱، پروانه رسمی مسئول فنی مؤسسات پزشکی در ماده ۲، پروانه اشتغال پزشکان بیگانه در ماده ۱۰، پروانه ورود هر نوع فرآورده بیولوژیک و ساخت هر نوع دارو یا فرآورده بیولوژیک و عرضه و فروش آن‌ها در داخل کشور و یا صدور آن به خارج از کشور در ماده ۱۴، پروانه تأسیس شرکت‌های توزیع‌کننده انواع دارو و مواد بیولوژیک اعم از دولتی و غیر دولتی و خصوصی (تبصره ۳- ماده ۱۴) اشاره کرد.

همچنین، یکی از مهم‌ترین کمیسیون‌های تشخیصی و ترافعی حوزه سلامت در ماده ۲۰ این قانون پیش‌بینی شده است که «رسیدگی به صلاحیت کسانی که می‌خواهند در مؤسسات پزشکی و داروسازی مصرح در ماده ۱- عهده‌دار مسئولیت فنی گردند و یا تقاضای صدور یکی از پروانه‌های مربوط به این قانون را بنمایند و رسیدگی به صلاحیت ورود و ساخت هر نوع دارو و مواد بیولوژیک» را دارند بر عهده این کمیسیون است.

جرائم و مجازات‌ها: بسیاری از جرائم حوزه سلامت از جمله اشتغال بدون پروانه به امور پزشکی، داروسازی، دندان‌پزشکی، آزمایشگاهی، فیزیوتراپی و مامایی، اداره امور فنی مؤسسه پزشکی و دارویی توسط اشخاص فاقد صلاحیت، ساخت و ورود مواد

دارویی و یا فرآورده‌های بیولوژیک بدون مجوز وزارت بهداشت و مجازات آن‌ها در این قانون پیش‌بینی شده است.

با اینکه در عنوان قانون، «مواد خوردنی و آشامیدنی» نیز قید شده است بررسی مفاد آن نشان می‌دهد که عمده احکام این قانون در خصوص مؤسسات پزشکی، حرف پزشکی و وابسته، دارو، تجهیزات پزشکی، فرآورده‌های بیولوژیک و فرآورده‌های آزمایشگاهی است. از میان مواد مختلف این قانون، عمدتاً مواد ۱۹ و ۲۱ به موضوع مواد خوردنی و آشامیدنی مربوط هستند که به‌جز تبصره ۲ ماده ۱۹، به‌طور ضمنی نسخ یا موقوف‌الاجرا شده‌اند. از این‌رو، عنوان کنونی «قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و دارویی و مواد خوردنی و آشامیدنی» چندان با محتوای آن سازگاری ندارد و عنوان «قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و دارویی» دقیق‌تر است.

قانون مذکور همانند سایر قوانین، هم بر قوانین و مقررات پیش از خود تأثیر گذاشته است و هم از قوانین بعدی تأثیر پذیرفته است به‌گونه‌ای که تشخیص قوانین و مقررات معتبر در مورد موضوع این قانون با ابهام و پیچیدگی مواجه شده است. علاوه بر اصلاحاتی که به‌موجب قوانین مندرج در جدول فوق، صریحاً در این قانون ایجاد شده، از سال ۱۳۳۲ تاکنون قوانین متعددی به‌طور ضمنی آثاری بر احکام قانون یادشده گذاشته و تغییرات متعددی را ایجاد کرده است که شناسایی این آثار و استخراج آخرین اراده قانون‌گذار و احکام لازم‌الاجرا در مقام عمل، نیازمند عملیات تنقیحی و کار کارشناسی جدی بوده است.

مجموعه حاضر برای رفع این چالش و به‌دنبال جمع‌آوری و تنقیح احکام مرتبط تدوین شده است. بدین منظور، تأثیر صریح و ضمنی قوانین مؤخر بر تصویب «قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و دارویی و مواد خوردنی و آشامیدنی» بر جزء جزء احکام این قانون بررسی شده و با در نظر گرفتن این اصلاحات، متن منقح استخراج شده است.

هرچند «قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و دارویی و مواد خوردنی و آشامیدنی» مهم‌ترین قانون در خصوص امور پزشکی و دارویی محسوب می‌شود، اما با توجه به اینکه در این موضوع، قوانین متعدد دیگری نیز تصویب شده و یافتن احکام قانونی حاکم بر برخی موضوعات را دشوار کرده است. در این مجموعه، احکامی از سایر قوانین که با امور پزشکی و دارویی مرتبط بود نیز گردآوری و تنقیح شده است.

علاوه بر قوانین، با توجه به اینکه آراء هیئت عمومی دیوان عدالت اداری، علی‌الخصوص آراء وحدت رویه، نقش مهم و جایگاه قابل توجهی در روشن شدن احکام قانونی دارند. در مجموعه حاضر آراء هیئت عمومی دیوان عدالت اداری در رابطه با امور پزشکی و دارویی نیز گردآوری و تدوین شده است.

و همچنین نظرات مشورتی اداره کل حقوقی قوه قضائیه به دلیل اهمیت و نقشی که تبیین و چگونگی اجرا احکام قانونی دارد، گردآوری و در این مجموعه درج شده است.

نخستین ویرایش از این کتاب در زمستان ۱۳۹۸ شامل قوانین راجع به مقررات امور پزشکی، دارویی، مواد خوردنی و آشامیدنی منتشر گردید. پس از آن «قانون فهرست قوانین و احکام نامعتبر در حوزه سلامت» در تاریخ ۱۳۹۹/۸/۵ به تصویب رسید که حاصل اجرای طرح تنقیح قوانین حوزه سلامت در مرکز ملی تحقیقات حقوق سلامت و تکمیل آن با همکاری سایر مراجع ذیصلاح بود. علاوه بر این، قوانین دیگری از قبیل «قانون مالیات بر ارزش افزوده» مصوب ۱۴۰۰/۳/۲ و «قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت» مصوب ۱۴۰۰/۰۷/۲۴ نیز پس از انتشار نخستین ویرایش از کتاب به تصویب رسیده است که قوانین مربوط به امور پزشکی، دارویی، مواد خوردنی و آشامیدنی متاثر از آنها می‌باشد. قوانین مذکور نیز در این مجموعه اعمال گردیده است. لذا ویرایش دوم این کتاب شامل احکام قانونی راجع به مقررات امور پزشکی، دارویی، مواد خوردنی و آشامیدنی با آخرین اصلاحات و الحاقات تنقیح، تدوین و منتشر گردیده است.

امید است «مجموعه تنقیحی قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و دارویی و مواد خوردنی و آشامیدنی مصوب ۲۹/۰۳/۱۳۳۴ و قوانین، احکام، آراء و نظریات مشورتی مرتبط» نیازهای فعالان حوزه سلامت اعم از ارائه‌دهندگان خدمات، دریافت‌کنندگان خدمات، تأمین‌کنندگان مالی در بخش خصوصی و عمومی در حوزه پزشکی و دارویی را برطرف نماید.

دکتر محسن نجفی خواه

سرپرست مرکز ملی تحقیقات حقوق سلامت

فهرست

۵	دیبچه
۷	پیشگفتار
۹	مقدمه
۲۵	بخش اول: قوانین
۲۷	قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و دارویی و مواد خوردنی و آشامیدنی (مصوب ۲۹/۰۳/۱۳۳۴ - با اصلاحات و الحاقات بعدی)
۲۷	فصل اول: مؤسسات پزشکی
۳۷	فصل دوم: آزمایشگاه تشخیص
۳۹	فصل سوم: مقررات مربوط به اشتغال پزشکان بیگانه
۴۰	فصل چهارم: شرایط ساخت و ورود دارو و فرآورده‌های بیولوژیک و فرآورده‌های آزمایشگاهی (اصلاحی ۱/۲۳/۱۳۶۷)
۵۸	از قانون راجع به اطبای خارجی (مصوب ۰۶/۰۸/۱۳۱۲)
۵۹	از قانون مواد خوردنی و آشامیدنی و آرایشی و بهداشتی (مصوب ۰۴/۲۲/۱۳۴۶) با اصلاحات و الحاقات بعدی)
۶۳	از آئین نامه اجرائی ماده ۸ و ماده ۹ قانون مواد خوردنی و آشامیدنی و آرایشی و بهداشتی (مصوب ۰۳/۲۵/۱۳۴۷)
۶۴	از قانون تشکیلات و وظایف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (مصوب ۰۳/۰۳/۱۳۶۷)
۶۶	از قانون تعزیرات حکومتی امور بهداشتی و درمانی (مصوب ۱۲/۲۳/۱۳۶۷)
۶۶	فصل اول: تعزیرات حکومتی خدمات تشخیصی و درمانی
۷۰	فصل دوم: تعزیرات توزیع و فروش دارو و شیر خشک و ملزومات پزشکی، دندان پزشکی و آزمایشگاهی
۷۷	فصل سوم: تعزیرات تولید، توزیع، فروش مواد خوردنی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی

- ۸۲ فصل چهارم: سایر مقررات
- ۸۳ از قانون مجازات اخلال گران در نظام اقتصادی کشور (مصوب ۱۳۶۹/۰۹/۱۹) با اصلاحات و الحاقات بعدی)
- ۸۶ از قانون رسیدگی به تخلفات اداری (مصوب ۱۳۷۲/۰۹/۰۷)
- ۸۶ از قانون بیمه همگانی خدمات درمانی کشور (مصوب ۱۳۷۳/۰۸/۰۳)
- ۸۶ از قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین (مصوب ۱۳۷۳/۱۲/۲۸)
- ۸۷ از قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷)
- ۸۹ از قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی (مصوب ۱۳۸۳/۰۲/۲۱)
- ۸۹ از قانون سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران (مصوب ۱۳۸۳/۰۸/۱۶)
- ۹۰ از قانون ثبت اختراعات، طرح‌های صنعتی و علائم تجاری (مصوب ۱۳۸۶/۰۸/۰۷)
- ۹۱ از قانون مجازات اسلامی (مصوب ۱۳۹۲/۰۲/۰۱)
- ۱۰۶ از قانون آیین دادرسی کیفری (مصوب ۱۳۹۲/۱۲/۰۴) با اصلاحات و الحاقات بعدی)
- ۱۱۲ از قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز (مصوب ۱۳۹۲/۱۰/۰۳) با اصلاحات و الحاقات بعدی)
- ۱۱۵ از قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) (مصوب ۱۳۹۳/۱۲/۰۴)
- ۱۱۵ از قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور (مصوب ۱۳۹۵/۱۱/۱۰)
- ۱۲۱ از قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۰-۱۳۹۶) (مصوب ۱۳۹۵/۱۲/۱۴)
- ۱۲۳ از قانون تقویت و توسعه نظام استاندارد (مصوب ۱۳۹۶/۰۹/۰۴)
- ۱۲۴ قانون ممنوعیت تبلیغات و معرفی محصولات و خدمات غیرمجاز و آسیب‌رسان به سلامت در رسانه‌های ارتباط جمعی داخلی و بین‌المللی و فضاهای مجازی (مصوب ۱۳۹۷/۰۳/۲۲)

- ۱۲۶ قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی (مصوب ۱۳۹۸/۰۲/۱۵)
- ۱۲۶ فصل اول: تعاریف
- ۱۲۷ فصل دوم: حمایت از محصول داخلی و خریدهای طرحی (پروژه‌ای) در ارجاع کار
- ۱۴۴ فصل سوم: حمایت از کالای ایرانی و خریدهای مصرفی غیر طرحی (غیر پروژه‌ای)
- ۱۴۶ فصل چهارم: نظارت و بازرسی
- ۱۵۴ از قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب ۱۴۰۰/۰۳/۰۲
- ۱۵۷ از قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت مصوب ۱۴۰۰/۰۷/۲۴
- ۱۶۱ بخش دوم: آراء هیئت عمومی دیوان عدالت اداری
- ۱۶۳ موضوع: ابطال بند ۴ از تصمیم مورخ ۵۸/۸/۶ و قسمت ۴ از تصمیم ۵۸/۱۱/۲۸ شورای معاونان وزارت بهداشتی (در خصوص شرایط تأسیس داروخانه‌ها)
- ۱۶۸ موضوع: ابطال ماده ۵ آیین‌نامه اجرایی ماده ۸- قانون تشکیل وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (مصوب ۶۵/۵/۲۶ هیئت دولت) (در خصوص وضعیت پروانه مؤسسات پزشکی پس از فوت دارنده آن‌ها)
- ۱۷۱ موضوع: عدم ابطال مصوبه مورخ ۶۹/۷/۹ شورای معاونین وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (در خصوص حذف فاصله بین داروخانه‌ها) ۹۱۵
- ۱۷۳ موضوع: ۱. عدم ابطال بند یک و هفت دستورالعمل نحوه به‌کارگیری فارغ‌التحصیلان دکتری، علوم آزمایشگاهی به شماره ۱۰/۲۵۹۶۲ - ۶۹/۱۱/۱۵ - ۲. رد درخواست صدور حکم لغو و ابطال مصوبه صادره از شاخه علوم آزمایشگاهی ستاد انقلاب فرهنگی مصوبه دی‌ماه ۶۱ و اظهارنظر خارج از صلاحیت مرجع مذکور در خصوص منسوخ اعلام نمودن رشته تخصصی آزمایشگاه تشخیص طبی و صدور حکم لغو و ابطال دستورالعمل نحوه به‌کارگیری فارغ‌التحصیلان دوره کارشناسی ارشد یا دکترای حرفه‌ای علوم آزمایشگاهی
- ۱۸۶ موضوع: عدم لغو مقررات امتیازبندی تأسیس داروخانه‌ها

- ۱۸۹ موضوع: رد اعتراض به حذف شرط فاصله بین داروخانه‌ها در آیین‌نامه داروخانه‌ها
- ۱۹۱ موضوع: اعلام تعارض آراء صادره از شعب دوم و پانزدهم دیوان عدالت اداری (در خصوص دامنۀ پروانه‌های ساخت و تولید دارو)
- ۱۹۴ موضوع: عدم لغو دستورالعمل شماره ۱۰۳۸-۵/ک - ۷۳/۷/۱۳ معاونت درمان و داروی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (در خصوص معرفی مسئول فنی برای داروخانه‌ها)
- ۱۹۶ موضوع: عدم ابطال ماده ۸- آیین‌نامه تأسیس مراکز ارتوپدی فنی (در خصوص صلاحیت فنی و تجربی مسئول فنی)
- ۱۹۹ موضوع: عدم ابطال بند ۲ بخشنامه شماره ۷۶۱۰/ک مورخ ۱۳۷۷/۴/۲۰ معاون درمان وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (در خصوص تأسیس آزمایشگاه در مراکز استان‌ها)
- ۲۰۱ موضوع: عدم ابطال ماده ۱۸ آیین‌نامه داروخانه‌ها (در خصوص شرایط اجازه تأسیس داروخانه)
- ۲۰۳ موضوع: اعلام تعارض آراء صادره از شعب ۶، ۱۲، ۱۳ و ۱۷ دیوان عدالت اداری (در خصوص صلاحیت شخص فنی و شخص مؤسس مراکز پزشکی)
- ۲۰۷ موضوع: رد اعلام تعارض آراء صادره از شعبه ۱۶ و شعبه اول هیئت تجدیدنظر دیوان عدالت اداری (در خصوص اداره داروخانه‌ها) *
- ۲۰۹ موضوع: ابطال موادی از آیین‌نامه تأسیس لابراتوارهای پروتزیهای دندان‌های و شاغلان فنی آن مصوب وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
- ۲۱۱ موضوع: رد وجود تعارض بین آراء صادره از شعب اول و سوم هیئت تجدیدنظر دیوان عدالت اداری
- ۲۱۳ موضوع: عدم ابطال بخشنامه شماره ۵/۵/۸۲/۲۷۰۳۶ مورخ ۵/۵/۸۲/۲۵ اداره کل نظارت بر امور دارو و مواد مخدر (در خصوص توزیع و مصرف آمپول ترامادول)

- ۲۱۶ موضوع: ابطال بخشنامه شماره ۱۱/۸/۶۸۸۶ ک مورخ ۱۳۷۸/۷/۷ مدیرکل صدور پروانه‌های وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و دستورالعمل شماره ۱۱۵۷۶/۴ ک مورخ ۱۳۷۸/۷/۲۰ معاون درمان و داروی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی مازندران و بخشنامه شماره ۱۳/۲۰/۵۴۶۴ ۴ مورخ ۱۳۷۹/۵/۱۷ کمیسیون نظارت بر سازمان‌های صنفی آمل
- ۲۱۹ موضوع: عدم ابطال تبصره ۱- ماده ۲۹ آیین‌نامه داروخانه‌ها (در خصوص ساعت کار داروخانه‌ها)
- ۲۲۲ موضوع: ابطال ضوابط و شرایط تأسیس داروخانه مصوب معاون غذا و داروی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (در خصوص شرایط ایجاد داروخانه)
- ۲۲۶ موضوع: عدم ابطال بند «د» تبصره ۴- ماده ۲- آیین‌نامه تأسیس آزمایشگاه‌های تشخیص طبی و آسیب‌شناسی (مصوب وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی)
- ۲۲۹ موضوع: ابطال بخشنامه شماره ۳۴/۱۲۶۲- مورخ ۱۳۸۰/۸/۱۵ سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور به‌جهت عطف‌به‌ماسبق شدن
- ۲۳۱ موضوع: عدم ابطال بخشنامه شماره ۱/۲/۱۲۹۳۹ د مورخ ۱۳۸۳/۵/۱۸ مدیرکل نظارت بر مواد غذایی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی (در خصوص نحوه چاپ برچسب روی محصولات)
- ۲۳۴ موضوع: عدم ابطال مواد ۱۱ و ۱۸ آیین‌نامه داروخانه‌ها به شماره ۲۹/۸۲ د مورخ ۱۳۸۳/۳/۱۸ (مصوب وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی) (در خصوص تعداد و فواصل داروخانه‌ها)
- ۲۳۷ موضوع: اعلام تعارض آراء صادره از شعبه دوم تجدیدنظر دیوان عدالت اداری (در خصوص صدور پروانه تأسیس داروخانه)

- ۲۳۹ موضوع: عدم اصلاح قسمت‌هایی از آیین‌نامه تأسیس و اداره امور آزمایشگاه‌های تشخیص طبی و آسیب‌شناسی مورخ ۱۳۷۸/۱/۲۸
- ۲۴۲ موضوع: عدم ابطال بخشنامه شماره ۱۴۳۳-۵/س مورخ ۱۳۸۵/۳/۱۰ معاونت سلامت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (در خصوص انرژی درمانی)
- ۲۴۵ موضوع: عدم ابطال مواد ۱۱ و ۱۸ آیین‌نامه داروخانه‌ها به شماره ۲۹۸۲/د مورخ ۱۳۸۳/۳/۱۸ (حذف محدودیت جمعیت و فاصله در صدور مجوز تأسیس داروخانه)
- ۲۴۶ موضوع: عدم ابطال مصوبه شماره ۱۱۷۸۱/د مورخ ۱۳۸۴/۱۰/۱۴ معاونت غذا و داروی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (در خصوص پروانه تأسیس داروخانه)
- ۲۵۰ موضوع: عدم ابطال بخشنامه شماره ۱۰۲۱-۸/۹۷ مورخ ۱۳۸۶/۹/۱۷ وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (در خصوص واحدهای تزریق و پانسمان)
- ۲۵۲ موضوع: عدم ۱. ابطال مواد ۶، ۱۴ و ۱۶ آیین‌نامه موضوع تبصره ۳- ماده ۱۴ قانون اصلاح برخی از مواد قانونی مربوط به مقررات امور پزشکی دارویی ۲. ابطال بند ۳ از ماده ۶ و بند ۱۳ از ماده ۷ و بندهای ۶ و ۸ از ماده ۹- ضوابط تأسیس و فعالیت شرکت‌های دارویی ۳. ابطال بندهای ۱۰، ۱۵ و بندهای ۱۰، ۱۶- از ماده ۱۰ آیین‌نامه شرایط و ضوابط ثبت و ورود دارو ۴. ابطال تبصره ۲- ماده ۲۰ و تبصره ۱ و ۲ ماده ۲۲- و تبصره ۱- ماده ۳۶- و بند ۱۱ از ماده ۲۴ آیین‌نامه داروخانه‌ها
- ۲۶۵ موضوع: ابطال اطلاق بند ۴ شیوه‌نامه تعیین تکلیف و انهدام کالاهای مکشوفه قاچاق دارویی خوراکی آشامیدنی آرایشی و بهداشتی و البسه دست‌دوم

- ۲۶۹ موضوع: عدم ابطال بند ۳ از مرحله اول و بند ۱۰ از مرحله دوم و بند ۲-۷ و تبصره - بند ۷ از مرحله اول و بند ۷ از مرحله دوم از دستورالعمل واردات مواد اولیه و کالاهای فرآیند شده آرایشی و بهداشتی (مصوب آذرماه ۱۳۸۵ وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی)
- ۲۷۸ موضوع: عدم ابطال ماده ۴ ضوابط انتخاب و شرح وظایف مسئول فنی در صنایع داروسازی (مصوب معاونت غذا و داروی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی)
- ۲۸۴ موضوع: ابطال بند ۱۰ از بخشنامه شماره ۲۰۰/۱۳۰۰۷ - ۱۳۹۱/۶/۲۸ سازمان امور مالیاتی کشور (در خصوص الزام داروخانه‌ها به نصب سامانه صندوق فروش)
- ۲۹۸ موضوع: عدم ابطال نامه شماره ۱۳۹۲/۴/ ۲۴-د/۴۰۰/۵۰۵۴ معاون درمان وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (در خصوص مجوزهای معاینه چشم و تجویز عینک) ۲۷۰
- ۳۰۷ موضوع: ابطال نامه شماره ۱۳۹۳/۴/۲۵ - ۶۶۵/۴۴۷۶۲ مدیرکل نظارت و ارزیابی فرآورده‌های طبیعی، سنتی و مکمل سازمان غذا و داروی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
- ۳۱۷ موضوع: ابطال ماده ۹ دستورالعمل اجرایی نظام ردیابی، ره‌گیری و کنترل اصالت فرآورده‌های سلامت (مصوب ۱۳۹۴/۷/۱۵ رئیس سازمان غذا و دارو) ۶-۲۸
- ۳۳۹ موضوع: ابطال تبصره ۱ ماده ۲ و ماده ۱۵ آیین‌نامه تأسیس و اداره داروخانه‌ها مصوب ۱۳۹۳/۱۲/۱۵ و ماده ۶ و تبصره ۴ بند ۴ ماده ۴ ضوابط تأسیس و اداره داروخانه‌ها (مصوب ۱۳۹۴/۴/۳۱)

- ۳۷۲ موضوع: ابطال بندهای ۳۵ و ۳ از آیین‌نامه نحوه اجرای تبصره ۲- ماده ۴ قانون اصلاح برخی از مواد قانون مربوط به مقررات امور پزشکی، دارویی و مواد خوردنی و آشامیدنی (مصوب سال ۱۳۶۷)
- ۳۹۳ موضوع: ابطال بند «ج» ماده ۵ آیین‌نامه تأسیس و اداره امور آزمایشگاه‌های تشخیص پزشکی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
- ۴۰۵ موضوع: ابطال جدول (الف) ماده چهارم شاخص جمعیت آیین‌نامه تأسیس و اداره داروخانه‌ها
- ۴۱۲ موضوع: عدم ابطال تبصره یک ماده ۲۹ آیین‌نامه داروخانه‌ها مبنی بر تکلیف داروخانه‌های روزانه به تعطیلی در ایام تعطیلی رسمی و ساعات غیرموظف در مناطق و شهرهایی که داروخانه‌های شبانه‌روزی فعال هستند
- ۴۱۵ موضوع: عدم ابطال دستور شماره ۱۱۶۱۴۶ / ۶۶۵ - ۱۳۹۷/۱۲/۱۸ سازمان غذا و دارو (در خصوص بلامانع بودن فعالیت کلیه داروخانه‌های روزانه در ایام تعطیلات نوروز)
- ۴۲۱ بخش سوم: پیوست‌ها
- ۴۲۲ پیوست اول: قوانین اصلاح قانون مربوط به مقررات امور پزشکی، دارویی و مواد خوردنی و آشامیدنی
- ۴۲۳ قانون اصلاح بند ۱ ماده ۲۰ قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و دارویی و مواد خوردنی و آشامیدنی (مصوب ۱۳۶۰/۰۵/۲۸)
- ۴۲۳ قانون راجع به اصلاح ماده ۲۱ قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و دارویی و مواد خوردنی و آشامیدنی (مصوب ۱۳۶۲/۰۸/۰۸)
- ۴۲۴ قانون اصلاح بند ۱ ماده ۲۰ قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و دارویی و مواد خوردنی و آشامیدنی (مصوب ۱۳۶۳/۱۱/۰۲)
- ۴۲۴ قانون اصلاح بعضی از مواد قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و دارویی و مواد خوردنی و آشامیدنی (مصوب ۱۳۶۷/۰۱/۲۳)

- ۴۳۴ قانون الحاق یک تبصره به عنوان تبصره ۲ به ماده ۳ قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و دارویی و مواد خوردنی و آشامیدنی (مصوب ۱۳۷۳/۰۹/۲۰)
- ۴۳۴ قانون اصلاح ماده ۳ قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و دارویی و مواد خوراکی و آشامیدنی (مصوب ۲۹/۰۱/۱۳۷۴)
- ۴۳۶ قانون الحاق یک تبصره به ماده (۲۰) اصلاحی قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و دارویی و مواد خوردنی و آشامیدنی (مصوب ۱۳۷۹/۰۸/۱۰)
- ۴۳۷ قانون الحاق یک تبصره به ماده (۱) و اصلاح ماده (۳) قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و دارویی و خوردنی و آشامیدنی (مصوب ۱۳۷۹/۱۲/۱۰)
- ۴۳۹ پیوست دوم: از تصویبنامه در خصوص تعدیل میزان مبالغ و مجازات نقدی جرایم و تخلفات مندرج در قوانین و مقررات مختلف
- ۴۴۰ از تصویبنامه در خصوص تعدیل میزان مبالغ مجازات نقدی جرایم و تخلفات مندرج در قوانین و مقررات مختلف (مصوب ۱۳۹۹/۱۱/۰۸ هیات وزیران) (شماره ابلاغ ۱۵۳۹۷۳/ت/۵۷۷۵۲هـ مورخ ۱۳۹۹/۱۲/۲۵)
- ۴۴۴ پیوست سوم: جدول تغییر عناوین دستگاهها
- ۴۵۰ پیوست چهارم: جدول ارتباط مواد «قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و دارویی و مواد خوردنی و آشامیدنی» مصوب ۲۹/۳/۱۳۳۴- با آرای هیات عمومی دیوان عدالت اداری
- ۴۵۷ نمایه